

Molnár Pál

Kortárs szépművészetünk napszámosa

Az M. S. mester-díjas Feledy Balázs köszöntése

„Az emberek úgy tesznek, mintha értenék a művészetemet, pedig azt nem érteni, hanem egyszerűen csak szeretni kell” – vallotta Claude Monet.

Elnök urak, professzor urak, mester művészek, kedves hölgyeim és uraim!

Ma éppen egy olyan kiválóság veszi át az immár tizenhatodik alkalommal odaítélt M. S. mester-díjat, aki elsősorban talán a műalkotások értésére és megértésére törekszik. Feledy Balázs doktor azonban művészeti íróként tevékenykedik, és ez a szakmai megnevezés már talán sugallja, hogy az általa bemutatott alkotásokat – a titkok fölfedezésével együtt – megszerettetni is akarja a közönséggel.

Erre utal többek között az is, hogy több mint ezer kiállítást nyitott meg 1978 óta. Ez bizony azt jelenti, hogy két-három hetente nyit meg egy bemutatót valahol a Kárpát-medencében. Minden bizonnyal így lehet, hiszen ma, ezen a napon délután, immár M. S. mester-díjas művészeti íróként is megnyit egy tárlatot: a kispesti Nagy Balogh János Kiállító Teremben a Helikon Egyesület 23 képzőművészenek bemutatójához fűz értelmező és megszerettető eszme-futtatást.

Több mint négy évtizede tevékenykedik a képzőművészet, az iparművészet és a fotóművészet világában. Főiskolai főtítkárként, szakosztály-igazgatóként, galéria-igazgatóként, egyesületi elnökként is szervezte a művészeti életet, még világkiállítás kulturális igazgatójaként is kifejtette tevékenységét, noha az expó 1996-ban – többféle okból – nem jött létre.

Ma is – és a következő évtizedekben is – kurátor, kuratóriumi elnök, több folyóirat szerkesztőbizottsági tagja számos testületben. A fontos eddigi kuratori megbízatásai között jegyezhetjük, hogy Somogyi József szobrászművész centenáriumi emlékkiállítását tavaly a Pesti Vigadóban az M. S. mester-díjas Kő Pállal és Karmó Zoltánnal közösen gondozta. Az idén ugyanott Gerzson Pál festőművész emlékkiállítását hozta tető alá.

Legalább húsz kötetet írt, illetve társszerzőként jegyzett. A címek közt csemegezve rálelünk a művészeti író jellegzetes képzetársításaira. „Könnyfűgönyön át”. Ez Rényi Katalin életművéről szól 2009-ből. A lebontott romantika Zórád Ernő munkásságáról. Palotai Kincsőr a pesti külvárosok alkotóira villant fényt. Transzcendens térképek – ez a kötet a Kárpitművészek Egyesületét mutatja be. Áttűnések – Finta Edit pályájáról. A szépség szolgálatában – Rác Edit bemu-

tatása. A Szkíta Aranyszarvas-díjas, több mint 100 évig élt Morel Mihály filmes vágó kötetéhez előszót írt Feledy Balázs, vélhetően azért, mert Morel a képzőművészetben is alkotott; szobrát láthatjuk köztéren is, illetve 2004-ben tárlata nyílt a Vigadóban.

A művészeti író sajátos műfaja a katalógus-előszó. Feledy Balázs – nehéz össze-számolni – mintegy száz esetben próbálta ki magát ebben a műfajban. Az M. S. mester-díjas Tenk László *Tíz gobelin* című katalógusát ő vezette be. Nem csak festőművészek, szobrászok összefoglalóihoz írt gondolatébresztést, hanem textil-művészről, Balogh Editről, a kecskeméti zománcművészekről, a Dunakanyar fotóklubjáról, Fördös László ötvösművészről, Szávost Katalin keramikusművészről is írt taglalatot.

Nem csak írt, szerkesztett is. *Zarándoklat a borhoz (Dionüszosztól az Eucharisziáig)* címmel Zelnik József könyvét gondozta. Vivát VARGA! (Varga Imre 90 éves) – ehhez természetesen előszót is írt, és a szerkesztőtárs Mendelényi Zoárdné Tünde volt. És még Feledy Balázs sokszínű tevékenységben is kuriózum, hogy *Magyarország Alaptörvényének* Díszkiadásában a szerkesztőbizottság tagja volt.

A folyóiratbeli esszék, a heti- és napilapokba írt cikkek hosszan lennének sorolhatók. Csak a címekből válogatok: *Az ihlető aggodalom, A magány apoteózisa, Megkövült könnyek birodalma, A rajzolás mindenhatósága, Az üveg poétája*. És íme egy újabb műfaj: *„Egy kis rés. A magyar könyvillusztrációról, különös figyelemmel Lipták György munkásságára”*.

Jómagam Feledy Balázst több mint két évtizede ismerem, jó emlékeim társulnak hozzá, hiszen a legtöbbször a képzőművészet kisebb vagy nagyobb ünnepein találkoztunk, izgalmas beszélgetésekben vettünk részt. Főfigyeltem rá, hogy szakszerű elemzéseit mindig szellemességgel dúsítja, gyakran humorral is fűszerezi. Ha kell, az irodalomból vett nemesfémekkel ötvözi a képzőművészet tartalmait: „Van kies szőlőm, van arany kalással / Biztató földem: szeretett Szabadság / Lakja hajlékom. Kegyes istenimtől / Kérjek-e többet?” – kérdezi Berzsenyi szavaival egy festőművészről szóló esszé hangütéseként.

A művészeti ágak közötti kitekintést Feledy Balázs bevallottan fontosnak tartja. Miként a *Hitel* legutóbbi számában rögzíti: „az elmúlt évtizedek magyar művészetében számtalan olyan példáról tudunk, amikor egy-egy alkotó a saját művészeti ágában elért magas minőségű teljesítménye mellett folyamatosan intenzív kitekintésével, tág horizontú érdeklődésével nem csak éltető, de összegzéseket, öngeneráló folyamatokat indított be.”

És éppen az írásban elemzett Gerzson Pált idézve erősít rá a gondolatra. Mint a festő-művész, Gerzson vallotta: „Engem nemcsak a festészet inspirál, a kortárs magyar zene és irodalom is. Nem egy közös munkát készítettem író és költő barátaimmal.” A költő barátok között ott van az idén 90 éves Tornai József Balas-

si-kardos poéta is. Feledy Balázs e jeles kortárstól is idéz, írván: „a vonal felel a színnek, a szín a formának, a súlyosabb, erőteljesebb tér a könnyedebbnek, véletlenszerűbbnek. A táj saját törvényű kompozícióvá lényegül, a kompozíció sehol nem létező tájjá, olyanná, amelyben csak a festő sugallatai érvényesek.”

Egy művészeti írónak állandó lehet a kísértés, hogy emelkedjen filozófiai magaslatokba. Feledy Balázs vélhetően sok mindennek tud ellenállni, de a kísértésnek – legalábbis ennek a fajta kísértésnek – nem. A közelmúltban Szűcs Zsuzsanna keramikus kiállítási anyagának elemzésekor ragadtatta magát bölcselkedésre, írván: „a nagy elszakadások korát éljük. A társadalom elszakad az embertől, a közösség elszakad az egyéntől, az ipari civilizáció elszakad a természettől, a tudomány elszakad a művészettől. Noha természetesen a nagy áthatások korát is éljük, melyben óriási a szerepe a mindent – szó szerint – behálózó digitális világnak. Olyan világban élünk, amikor az intim szféra eltűnőben van, a személyesség háttérbe szorul a mindent eluraló nyilvánosság káoszában. Nos, ekkor, ekkor felfokozódik, felfokozódhat a művészet szerepe.”

Megnyugtató érzés, hogy Feledy Balázs személyében van köztünk valaki, aki ennek a tengernyi fontos tudásnak a birtokában van, és a kortárs képzőművészet kincstárából derűsen hozza elő a friss értékeket most és a jövőben is.

Amikor az új évezred első esztendejében, 2001-ben Mihály Gábor Munkácsydíjas szobrászművész barátommal az M. S. mester-díjat elindítottuk – és talán érdemes ide beszúrnom: Patay László kitüntetésével meglehetősen magasra tettük a mércét: nyugodjon békében a jeles freskófestő –, nos akkor több követelményt is magunk elé képzeltük a leendő díjazottak előzetes értékeléséhez. Az egyik kívánalmat valószínűleg Picasso fogalmazta meg a legjobban, s noha ő elsősorban képzőművészekre gondolhatott, szavai a művészeti íróknak is célt jelölhetnek. És Feledy Balázs megfelel ennek a Picasso-i igénynek. Így hangzik az ibériai mester intelme: „Tanuld meg a szabályokat, mint egy profi, hogy aztán úgy szeghesd meg őket, mint egy művész.”

(Elhangzott 2017. november 7-én a Nemzeti Galériában, a XVI. M. S. mester-díj átadásán)